

กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้

NORTH CLIPPING 2554/ 00016

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่	30 ก.ย. 2553	20	7016	5

เอกลักษณ์การแต่งกาย ของคนเมืองล้านนา

เป็น

ที่ทราบกันโดยทั่วไปแล้วว่า กลุ่มชนที่อาศัยอยู่ในดินแดนล้านนามีอยู่หลายกลุ่มหลากหลายเชื้อชาติ คนล้านนาและเชียงใหม่จะเรียกตนเองว่าเป็นคนไทหรือคนไต บางคนก็เรียกตนเองว่า “คนเมือง” ซึ่งสันนิษฐานว่าสมัยก่อนดินแดนล้านนาเคยตกเป็นเมืองขึ้นของพม่า ครั้นเมื่อมีคนพม่าเข้ามาปะปนอยู่มาก ชาวพื้นเมืองเชียงใหม่เดิมจึงได้คิดคำเรียกตนเองใหม่ว่าเป็นคนเมืองบางท่านก็ว่าคำว่า “คนเมือง” เป็นการประกาศยืนยันว่าตนเองเป็นคนในเมืองที่มีความเจริญทางวัฒนธรรม

หลังจากที่ล้านนาได้กลับฟื้นคืนชีวิตอีกครั้งหลังการกอบกู้บ้านเมืองของพระเจ้ากาวิละ ในยุคนั้นนับว่าเป็นการรวบรวมผู้คนจากต่างถิ่นให้เข้ามาอาศัยอยู่ในเชียงใหม่ อันถือเป็นยุคที่ว่า “เก็บผักใส่ซ้า เก็บข้าใส่เมือง” พระเจ้ากาวิละได้กวาดต้อนผู้คนจากภาคเหนือของพม่าทั้งจากเมืองลื้อ เมืองเซิน เมืองยอง เมืองไตและยังรวมไปถึงบางส่วนของสิบสองปันนาให้เข้ามาอยู่ในเชียงใหม่และลำพูน ในยุคนี้เองทำให้ผู้คนในเชียงใหม่มีหลายเชื้อชาติพันธุ์ คนพื้นเมืองเชียงใหม่เดิมที่มีเชื้อสายมา

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	13 ธ.ค. 2553	20	7016	5

จากลัวะและไทยวนค่อยๆหายไปจากสังคมเมือง แต่ยังมีบางส่วนหลงเหลืออยู่ตามหมู่บ้านในชนบทแถบอำเภอแม่แจ่ม คนเมืองที่อาศัยอยู่ในตัวเมืองเชียงใหม่เองกลับไม่ใช่คนพื้นเมืองดั้งเดิมทว่าเป็นกลุ่มชนที่อพยพเข้ามาอยู่ที่หลังอันได้แก่ ชาว ลื้อ ชาวไต ชาวเขิน ชาวยอง เป็นต้น

หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองปี พ.ศ.2475 ประชาชนชาวเชียงใหม่หันมาสนใจวัฒนธรรมจากตะวันตกกันมากขึ้น จะสังเกตได้ว่าช่วงเวลานี้มีการปฏิรูปการเมืองการปกครอง ปฏิรูประบบเศรษฐกิจและสังคมใหม่ ขณะเดียวกันมีชาวต่างชาติเดินทางเข้ามายังเชียงใหม่มากขึ้น ดังนั้นร้านค้าของคนเมืองที่เป็นอาคารไม้สักต่างๆ ได้แปรเปลี่ยนเป็นอาคารพาณิชย์รูปทรงแบบฝรั่งมากยิ่งขึ้น การแต่งกายของชาวเชียงใหม่จากที่เคยุ่งซิ่นก็หันมานิยมสวมใส่กระโปรงและเสื้อผารูปทรงตะวันตก

ทิศทางการเจริญเติบโตของเชียงใหม่รุดหน้าไปอย่างรวดเร็วเพียงไม่กี่สิบปีให้หลังมีอาคารพาณิชย์สูงนับสิบชั้นผุดเกิดขึ้นราวกับดอกเห็ด นักวิชาการหลายท่านได้แสดงความคิดเห็นว่า เชียงใหม่ในอีก 20 ปีก็คงไม่ต่างกับกรุงเทพมหานคร และที่สำคัญอนาคตของเชียงใหม่ที่รุดหน้าจนแทบจะดูไม่อยู่นี้ กำลังทำให้วัฒนธรรมบางอย่างของเมืองสูญหายไปด้วย นั่นก็คือการดำรงชีวิตและการแต่งกายที่นับวันจะหดหายไปจากความทรงจำ

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	30 ธ.ค. 2553	20	7016	5

เป็นเรื่องที่น่ายินดีว่าหลายปีมานี้กระแส
แห่งการหวงคืนธรรมชาติและการดำรงอยู่ของคน
เมืองในอดีตกำลังได้รับความสนใจจากนักวิชาการ
และประชาชนเป็นจำนวนมาก มีหลายกลุ่มหลาย
หน่วยงานออกมาสนับสนุนวัฒนธรรมแบบล้านนา
ด้วยการพร้อมใจกันแต่งกายย้อนยุคในโอกาสงาน
เทศกาลต่างๆ นัยว่าเพื่อเป็นการอนุรักษ์รักษา
ประเพณีและวัฒนธรรมของคนเมืองเอาไว้ไม่ให้สูญ
สลาย

แม้ว่ากระแสการแต่งกายของคนเมือง

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	30 ธ.ค. 2553	20	7016	5

ล้านนาจะกำลังได้รับความนิยมไม่มากนัก แต่การได้เริ่มต้นนับเป็นเรื่องที่น่ายินดี ผมเองนิยมชมชอบเป็นอย่างยิ่งเมื่อมีโอกาสได้พบเห็นผู้หญิงชาวเชียงใหม่แต่งกายด้วยผ้าชิ้น เก้าผมมวยปักด้วยดอกไม้

การแต่งกายของคนเมืองล้านนาในอดีตที่ผ่านมาสันนิษฐานกันว่า จะนิยมทอผ้าฝ้ายและผ้าไหมขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องนุ่งห่มสำหรับถวายพระภิกษุสงฆ์หรือให้เป็นทานแก่ผู้ยากจน ตลอดจนเป็นสินค้าสำหรับส่งไปขายยังอาณาจักรอื่นๆ ผ้าที่เชื่อกันว่าทอขึ้นใช้ในสมัยนั้นได้แก่ ผ้าสีจันทน์ขาว ผ้าสีจันทน์แดง ผ้าสีดอกจําปา ผ้าธรรมดาและผ้ากัมพล เป็นต้น

เมื่อชาวล้านนานิยมการสักตามตัวในสมัยรัตนโกสินทร์นั้น ชาวล้านนามักจะไม่สวมเสื้อ นอกจากในการแต่งตัวเต็มยศ โดยทั่วไปผู้ชายจะสักยันต์ตามตัวนุ่งผ้าดอ่ย ซึ่งเป็นผ้านุ่งขนาดต่างๆ กัน โดยจะมัดชายผ้าเป็นเกรียวสอดระหว่างขาซึ่งเป็นการนุ่งแบบเดียวกับ

กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้

NORTH CLIPPING 2554/ 00016

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	30 ก.ย. 2553	20	7016	5

การตกเซมและโจงกระเบน นิยมใช้ผ้าคล้องไหล่และโพกหัว ส่วนผู้หญิงจะนุ่งซิ่นลายขวางเกือบคล่อมเท้า ท่อนบนมีผ้าผืนหนึ่งไว้คล้องคอ พันหน้าอกหรือพาดบ่าเกล้าผมมวยกลางศีรษะปักปิ่นไว้ที่ผม

หญิงชาวล้านนาจะนิยมห่มผ้าเฉียงแบบสไบเรียกว่า “ห่มผ้าสะห้วยแล้ง” นุ่งผ้าซิ่น ส่วนผู้ชายจะนุ่งผ้าด้ายขนาดยาวแบบโจงกระเบน สวมเสื้อคอจีนติดกระดุม ถ้าเป็นเจ้านายจะสวมเสื้อไหมคล้ายเสื้อครุยทับอีกชั้นหนึ่ง มีผ้าพันเอว 2 ผืน คือ รัดทับผ้าด้ายและเสื้อ

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	30 ก.ย. 2553	20	7016	5

อาณาจักรล้านนามีพัฒนาการด้านการเมืองมาหลายยุคหลายสมัย นับตั้งแต่การสร้างเมืองเชียงใหม่เป็นเมืองหลวงของอาณาจักรล้านนาเมื่อปี พ.ศ.1839 จนกระทั่งปีพ.ศ.2101 เป็นยุคแห่งราชวงศ์มังราย ช่วงระหว่างปี พ.ศ.2101-2317 อาณาจักรล้านนากลายเป็นเมืองขึ้นของอาณาจักรพุกามแห่งพม่าและ เป็นประเทศราชของอาณาจักรไทย ต่อมาเมื่อมีการปฏิรูปการปกครองในรัชสมัย ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เมื่อปี พ.ศ.2435 อาณาจักรล้านนาได้เปลี่ยนมาเป็นมณฑลพายัพ จากพัฒนาการด้านการเมือง นี้เองสามารถสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมการแต่งกายของชาวล้านนาที่จะนิยม สวมเสื้อผ้าฝ้ายสีขาวตุ่น หรือสีครามคอกกลมแขนสั้น แขนสามส่วนติดกระดุม หรือผูกเชือก ผู้ชายนุ่งกางเกงจีนผ้าฝ้ายสีดำเรียกว่า “เตี่ยวสะดอ” ผู้หญิงนุ่งผ้า ขึ้นแบบโบราณ เวลาไปงานพิธีจะห่มผ้าสไบทับลงบนเสื้ออีกชั้นหนึ่ง

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อพระราช ขายาเจ้าดารารัศมี ในพระบาทสมเด็จพระจุลเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้รับพระบรมรา ชานุญาตให้เสด็จกลับมาประทับที่เมืองเชียงใหม่ พระองค์ได้ทรงนำรูปแบบการ แต่งกายของสตรีในกรุงเทพฯ เข้ามาใช้ในคุ้ม แล้วแพร่หลายอยู่ในกลุ่มชนชั้นสูง จิจะสวมเสื้อแขนหม้อแบบยุโรปใส่กับผ้าขึ้นใหม่ลายพม่าต่อตีนจกแบบเชียง ดุงหรือเชียงใหม่ เกลาผมทรงญี่ปุ่นปักด้วยดอกไม้ไหวทองคำ ส่วนผู้ชายจะนิยม สวมเสื้อราชประแตนสวมกางเกงแพรหรือนุ่งโจงกระเบนผ้าไหมทรงหางกระรอก ขณะที่สามัญชนทั้งชายหญิงยังแต่งกายแบบเดิม

คนชาติต่างๆ ที่เข้ามาอาศัยอยู่ในเชียงใหม่ร่วมกับคนเมืองมาแต่อดีต ปัจจุบันได้ผสมผสานเข้าด้วยกันในทางวัฒนธรรม ทั้งภาษาพูด อาหาร การแต่งกาย ประเพณีพิธีกรรมต่างๆ จนดูเหมือนว่าเชียงใหม่เป็นเมืองที่ประสบความสำเร็จ ในการผสมผสานทางวัฒนธรรมได้อย่างลงตัวและเหมาะสม อาจกล่าวได้ว่า วัฒนธรรมล้านนาได้มีส่วนหล่อหลอมให้กลุ่มคนเหล่านี้ผสมกลมกลืนกันกลายเป็น “ชาวเชียงใหม่” จนถึงปัจจุบัน

จักรพงษ์ คำบุญเรือง

jakpong@chiangmainews.co.th